

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused „Külad ja väikelinnad maaelu arengu kiirendajatena: probleemid ja võimalused“**(omaalgatuslik arvamused)**

(2018/C 081/03)

Raportöör: **Tom JONES**

Täiskogu otsus	22.9.2016
Õiguslik alus	kodukorra artikli 29 lõige 2 omaalgatuslik arvamused
Vastutav seksioon	Põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	3.10.2017
Vastuvõtmine täiskogus	18.10.2017
Täiskogu istungjärk nr	529
Hääletuse tulemus	129/0/1
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused*Järeldused*

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee usub, et vaatamata tasakaalustatud elanikkonna ja traditsioonilise majandustegevuse vähenemisele paljudes küldes ja väikelinnades on piisavalt tõendeid, et mitmetes (kui mitte kõikides) maapiirkonna asulates on olemas hea tava olla jätkusuutliku tuleviku suhtes optimistlik. Sellised asulad võivad olla laiema maapiirkondade uuendamise ja jätkusuutliku arengu kiirendajad.

1.2. Kuid see optimism sõltub jätkusuutlikest, terviklikest jõupingutustest, mis hõlmavad inimesi ja rahalisi vahendeid kõigil valitsustasanditel ja kõigi kolme sektori (era ja avaliku sektori ja kodanikuühiskonna) raames.

Soovitused

1.3. Komitee toetab täielikult Euroopa Komisjoni arukate külade algatust, eelkõige direktoraatidevahelise koostöö vallas antud lubaduste tõttu. Riiklikud ja piirkondlikud maaelu arengu programmid, mida põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat koos liikmesriikidega haldab, on väga olulised, kuid selle raames ei saa kunagi investeerida algatusse piisavalt vahendeid ilma riiklike, piirkondlike või kohalike avalike investeeringuteta. Komitee võtab teadmiseks Euroopa Regionide Komitee nutikaid külasid käsitleva arvamuse⁽¹⁾ ja toetab seda.

1.4. Kiire lairibühendus (nii mobiilne kui ka püsivõrgu kaudu) on väga oluline, et arukalt arendatud küladel ja linnadel oleks lootust majanduslikuks ja sotsiaalseks arenguks, ja see peab olema täielikult ligipääsetav, nagu on tagatud 2016. aasta Cork 2.0 deklaratsioonis esile tõstetud maapiirkondade huvidega kooskõlastatuse hindamises.

1.5. Avalikud teenused hariduse, koolituse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande ning lastehoiu valdkonnas tuleks integreerida ja need peaksid olema tehnoloogiliste edusammude kasutamisel uuenduslikud ning kättesaadavad.

⁽¹⁾ „Maapiirkondade taaselustamine nutikate külade abil“ (veel avaldamata)

1.6. Maapiirkondade planeerimisasutused peaksid võitlema külade ja väikelinnade tühjaks jäänud hoonete renoveerimise võimaluste ja menetluste eest, tagades alustavatele ettevõtjatele madalad maksumäärad ja hüvitised linnaäärsetelt jaemüügiprojektidelt. Selliste renoveeritud hoonete pakkumisel tuleb arvestada kohalike valitsusväliste organisatsioonide, era- ja avaliku sektori vajadustega.

1.7. Veel üks probleem on halb transpordiühendus – seal, kus erasektor tagasi tõmbub, soovitatakse kasutada jagatud transporti ning kogukonnale kuuluvaid busse ja sõidukeid.

1.8. Võimaluse korral tuleks tööandjaid julgustada toetama kaugtööd ja realiseerima maapiirkondade/linnade partnerluse võimalikku kasu. Sellega seoses on väga oluline nii põllumajandusturismi kui ka maaturismi panus, tervisega seotud tegevused ning kohalike põllumajandus- ja käsitöötodete brändimine, samuti kultuuri-ja ajalooürituste nimekirja laiendamine. Maaelu arengu programmi pakutava toetuse abil on ettevõtjatel võimalik meelitada ligi välisinvesteeringuid ning arendada ja turustada lisaväärtusega tooteid.

1.9. Valitsemine kõige madalamal kohalikul tasandil on riiklik või piirkondlik küsimus. Siiski vajavad külad ja väikelinnad suuremat mõjuvõimu ja juurdepääsu rahalistele vahenditele, et juhtida ja toetada oma valijate soove.

1.10. LEADER programmi ja kohalikke algatusrühmi tuleks täielikult toetada nende püüdlustes edendada kohalikku arengut, julgustades nii erasektori ettevõtjaid kui ka mittetulundusühinguid tegevust alustama ja seda laiendama ning tagama kaasavat ja toetavat kogukondlikku mõtteviisi. Täiustatud koostöö abil saaks neid jõupingutusi laiendada kogukonna juhitud kohaliku arengu (CLLD) kaudu.

1.11. Külade ja väikelinnade inimesed peaksid eelkõige looma ühtsustunde, mis julgustaks seestpoolt algatatud juhtimist. Koolid ja kohalikud mentorid peaksid edendama juhtimist. Esilekerkivad juhid vajavad täielikku toetust nõustamisasutustelt ja valitsusvälistelt organisatsioonidelt, millel on juurdepääs parimatele tavadele ja sarnastele asjakohastele ettevõtmistele.

1.12. Esilekerkivaid arukalt arendatud külasid tuleks tutvustada piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil. ELi institutsioonid ja nende sidusrühmad peaksid sisse viima iga-aastase tähtpäeva, et edendada edukaid ja ühtseid külade ja väikelinnade kogukondi.

1.13. Linnade või suurlinnade ja nende naaberpiirkondade vahelise tõelise partnerluse väljaarendamiseks ja tugevdamiseks toetab komitee R.E.D.⁽²⁾ 2016. aasta dokumendis „Making Europe Grow with its Rural Territories“ („Euroopa ja tema maapiirkondade kasvu edendamine“) esitatud soovitusi ja fondi Carnegie Trust sõpruslinnade katseprojekti. Linna- ja maapiirkondade partnerlustele tuleks kohaldada kestliku arengu ja ringmajanduse põhimõtteid.

1.14. Komitee toetab 2015. aastal teise Euroopa maapiirkondade parlamendi poolt vastu võetud Euroopa maaelu manifestis tehtud üleskutset „maa- ja linnapiirkondades kogukondade, organisatsioonide ja ametivõimude vahelisele suurendatud koostööle, et saada täielikult kasu sotsiaalsetest, kultuurilistest ja majanduslikest sidemetest, mida selline koostöö võib kaasa tuua, ning maa- ja linnapiirkondades ideede ja heade tavade aktiivsele vahetamisele asjaomaste inimeste vahel.“

1.15. Komitee soovib Euroopa Investeeringuspangal luua väikeste maaettevõtete (nii era- kui ka sotsiaalsete ettevõtete, sealhulgas ühistute) jaoks kohandatud toetuskavad, nagu lubati EIP 2017.–2019. aasta programmis.

1.16. Euroopa noortalunike organisatsiooni (CEJA) ja teisi noorte esindusasutusi tuleks toetada, et luua noorteforumite jaoks võimalusi kohalikes kogukondades, kus edendatakse tegevusi noorte vajaduste ja püüdluste alusel. Noored vajavad palju suuremat sõnaõigust majandus- ja sotsiaalküsimuste arutamisel ja koolitused, mentorlus ja rahalised toetused peavad olema kohandatud nende vajadustele.

⁽²⁾ R.E.D.: Rurality – Environment – Development (maaelu – keskkond – areng).

1.17. ÜRO kestliku arengu eesmärk nr 11 puudutab linnu ja asulaid. Asulate alla tuleks samuti hõlmata jätkusuutlikud külad ja väikelinnad.

1.18. Külade ja väikelinnade kultuuriväärtused tuleks seada 2018. aasta kui Euroopa kultuuripärandi aasta raames silmapaistvale kohale ja korraldada asjaomaseid algatusi. Eakamatel külaelanikel võib olla tähtis roll traditsiooni ja kultuuri edendamisel, mistõttu tuleks luua tingimused, et nad saaksid selles valdkonnas aktiivselt tegutseda.

1.19. Komitee soovib heade tavade jagamist kõigil tasanditel. Seda tehakse juba Euroopa maaelu arengu võrgustiku, ELARDi, Euroopa külade ja väikelinnade nõukogu (Ecovast) ja Euroopa maapiirkondade parlamendi (ERP), samuti väljaande „The best Village in the World“ („Parim küla maailmas“) (³) kaudu.

2. Sissejuhatus

2.1. Maapiirkonnad on oluline osa Euroopa ning seal asuvad väga olulised põllumajandus- ja metsandusettevõtted. Väikelinnade ja külade kogukonnad asuvad maal, on osa maapiirkondadest ning maapiirkonnad on alati olnud kohad, kus inimesed elavad ja töötavad.

2.2. Maapiirkondade väikelinnad on neid ümbritsevate suurte ja väiksemate külade jaoks keskused. Väikelinnad asuvad omakorda suurte linnapiirkondade tagamaal. Nad on kõik omavahel üksteisest sõltuvad. Nad on olulised partnerid maapiirkonna/linnapiirkonna partnerlustes – idee, mida on edendanud regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat (⁴) ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon –, kus mõlemal partneril on võrdne staatus oma tuleviku juhtimise ja kavandamise osas. Üle Euroopa on küldes ja väikelinnades toimunud mitmeid muutusi – nii majanduslikke kui ka sotsiaalseid – ja nad peavad jätkuvalt töötama tänapäeva oludega kohanemise nimel.

2.3. Koos põllumajanduse ja metsandusega on külad ja väikelinnad maapiirkondade selgroog. Nad pakuvad töökohti, teenuseid ja haridust nii endale kui ka oma tagamaadel asuvatele küladele ja külakestele. Väikelinnad asuvad omakorda suuremate linnade ja suurlinnade tagamaal. See loob seosed maa- ja linnapiirkondade vahel, mis on iga piirkonna tunnus. Linna- ja maapiirkonnad pakuvad üksteisele teenuseid – linnapiirkonnad sõltuvad maapiirkondadest toidu tarnimise osas ning on käepärane turg maapiirkonna toodete jaoks ja maapiirkonnad pakuvad linnaelanikele lõõgastust ja rahu.

2.4. Paljudes maapiirkondades on tugev kogukonnatunnetus. See suhtumine on nõrgenemas ja paljudes kaugemates maapiirkondades on aset leidnud maa hülgamine ja hooletusse jätmine.

3. Konkreetsed probleemid

3.1. Maakogukonnad on pidanud viimase paari aastakümne jooksul tegelema probleemidega, mis tulenevad soovist mastaabisäästu nimel viia kesktaandile paljud teenused, muutustest transpordi ja reisimise vallas ja inimeste tänapäevasest eluviisist. Kohalikud teenuseid pakkuvad ettevõtjad kolivad maapiirkondadest kaugemale; paljud kauplused, panga- ja postiteenused kaovad ja väikesed maakoolid suletakse.

3.2. Maapiirkondades ei torka töötus silma, sest vastavad arvnäitajad on võrreldes linnapiirkondadega väikesed; siiski on maapiirkondadel lisaks ka tööhõivekeskustest (mis on linnapõhised) saadavale abile juurdepääsu probleem ja tihti kannatavad nad maapiirkonna halveneva avaliku transpordi tõttu. Töötus võib olla madal, sest väga paljud noored on lahkunud, minnes mujale koolitust, haridust või tööd otsima, samal ajal kui need, kes jäävad, töötavad madala palga eest.

3.3. Avaliku sektori rahaliste vahendite puhul, mis on maakogukondade toetamiseks väga olulised, peab arvestama suureneva nõudlusega eelarve järele, mis tuleneb elamiskulude üldisest tõusust ja teenuste osutamise kulude suurenemisest.

3.4. Investeeringutega teedesse ja maanteedesse julgustatakse eraautode kasutamist tööl käimise kõige lihtsama viisina. Inimesed on nüüd palju rohkem valmis läbima pikemaid vahemaid, kuid see on omakorda viinud selleni, et nad sõltuvad vähem tööst või teenuste osutamisest oma kohalikus kogukonnas.

⁽³⁾ Ulla Herlitz ja kolleegide poolt parima tava praktilise näitena: ENRD: Euroopa maaelu arengu võrgustik, ELARD: Euroopa LEADERi maaelu arengu ühendus; Ecovast: Euroopa külade ja väikelinnade nõukogu.

⁽⁴⁾ Ecovast oli osa regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi RURBANi võrgustikust.

3.5. Inimeste ostuharjumused on muutunud. Tihti teevad nad sisseoste oma töökoha lähedal, tavaliselt suures linnas ja mitte oma külas või väikelinnas. Samuti ostavad nad kaupa internetist ja kaup tuuakse neile koju. See kõik on aidanud kaasa kohalike kaupluste kadumisele.

3.6. Noored lahkuvad maapiirkondadest, et leida linnades koolitust, haridust ja tööd. Ilma maapiirkondades töökohtade säilitamiseta on raske inimesi maakogukondadesse tagasi meelitada. On hädavajalik suunata noorte inimeste seisukohad ja arvamused kohaliku demokraatia keskmesse. Tuleb toetada noorte esindusorganisatsioone, et innustada nende osalemist valitsemises. Samuti peaksid majandus- ja sotsiaalasutused kohandama oma nõustamist ja rahalisi toetusi noorte vajadustele.

3.7. Põlvkondadevahelisele sidususele esitab väljakutse vanuserühmade arvuline tasakaalustamatus. Kättesaadavad kohandatud tööhõivemeetmed, koolid ja lastehoid, samuti taskukohased eluasemed maapiirkondades on väga olulised, et võimaldada noortel ja lastega peredel maapiirkondadesse jääda või sinna naasta. Inimestel kogukonnas on mõnikord erinevad vaated kohalikule majandustegevusele. On vaja dialoogi ja mõistmist, et tasakaalustada rahumeelsus sobivate tööhõivealgatustega.

4. Võimalused

4.1. Euroopa Komisjoni arukate külade algatus on väga oluline, eelkõige direktoraatide vahelise koostöö kohta antud lubaduste tõttu. Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi maaelu arengu programmi raames ei ole võimalik investeerida algatusse piisavalt vahendeid ilma teise direktoraadi ja riikliku, piirkondliku või kohaliku avaliku investeeringuta. Pärast hindamist tuleb see katsealgatus lisada mis tahes uude ühise põllumajanduspoliitika ja piirkondlikku programmi ja rakendada, et hõlmata väikelinnu nn maapiirkondade taassünni osana.

4.2. Lairibaihindus on kõigi maapiirkondade jaoks väga oluline. Nii mobiilse kui ka staatilise lairibaihinduse parandamine võib edendada mitmesuguseid tegevusi – mitte ainult ettevõtete loomise ja kodust töötamise võimalusi, vaid ka inimeste igapäevaelu kvaliteeti. See võib võimaldada veebipõhist õppimist, paremat juurdepääsu tervishoiuteenustele ja veebis saadaolevate teenuste turustamist. On häid tavaid selle kohta, kuidas paranenud juurdepääs internetile on maapiirkondade kogukondadele kasu toonud. Tuleks teha kättesaadavaks baasõpe, mis võimaldaks eelkõige eakamatel kodanikel interneti kasutada.

4.3. Võimaluse korral tuleks tööandjaid ergutada kaugtööd toetama ja maapiirkondade/linnade partnerluse võimalikku kasu realiseerima. Maaelu arengu programmi pakutava toetuse kaudu on ettevõtjatel võimalik meelitada ligi välisinvesteeringuid ning arendada ja turustada lisaväärtusega tooteid, nagu toiduained, joogid, maastik ja ajalooline pärand, kultuurilised, tervishoiu- ja vaba aja tegevused, tagades samas maapiirkondade käsitöö- ja keskkonnaalaste oskuste järjepidevuse.

4.4. Avalikud teenused hariduse, koolituse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande valdkonnas tuleks integreerida, rühmitada ja need peaksid olema tehnoloogiliste edusammude kasutamise mõistes uuenduslikud, et vältida diskrimineerimist ja kõrvalejätust, eelkõige vanemate ja teismeliste elanike puhul. Hajutatud omavalitsusasutused võiksid anda eeskju linnaõhu küllastumise ja saastamise vähendamisel, suurendades samal ajal maapiirkondade väärtust. Kohalikel asutustel on keskne tähtsus maapiirkondade planeerimisel ja maakogukondades positiivsete muutuste tagamisel, et toetada nende tulevikku ja aidata seda jätkuvalt kindlustada. Teenuseid võib osutada ühest hoonest ning kasutuseta hooned võib kasutada uue äritegevuse jaoks, luues täiendavaid töökohti, mis võivad pakkuda majandustegevuse võimalusi. Selliste renoveeritud hoonete pakkumisel tuleb arvestada kohalike valitsusväliste organisatsioonide, era- ja avaliku sektori vajadustega.

4.5. Tegutseda tuleb selle nimel, et arendada linnade ning suurlinnade ja nende naaberpiirkondade vahelist tõelist partnerlust, et saada vastastikku aktsepteeritavatel tingimustel ühtekuuluvustunde suurendamise kaudu osa brändimisest ja ühistest investeeringutest. Koos teiste organisatsioonidega soovitas R.E.D. 2016. aastal Euroopa poliitilist strateegiat maapiirkondadele 2030. aastaks⁽⁵⁾. Teine näide on fondi Carnegie Trust sõpruslinnade katseprojekt. Linna- ja maapiirkondade partnerlustele tuleks kohaldada kestliku arengu ja ringmajanduse põhimõtteid.

⁽⁵⁾ „Making Europe Grow with its Rural Territories“.

4.6. Teine Euroopa maapiirkondade parlament võttis 2015. aasta novembris vastu Euroopa maaelu manifesti. Euroopa maapiirkondade parlamendi võrgustik koos partneritega 40 Euroopa riigis järgib manifestis määratletud teemasid. Euroopa maapiirkondade parlament tegutseb järgmiste eesmärkide nimel: maa- ja linnapiirkondades kogukondade, organisatsioonide ja ametivõimude vaheline suurendatud koostöö, et saada täielikult kasu sotsiaalsetest, kultuurilistest ja majanduslikest sidemetest, mida selline koostöö võib kaasa tuua, ning ideede ja heade tavade aktiivne vahetamine asjaomaste inimeste vahel maa- ja linnapiirkondades. Jõupingutusi teevad kõik partnerid eri valdkondades, nagu „Väikelinnad“, „Jätkusuutlikud teenused ja infrastruktuur“ ning „Integreeritud maaelu areng ja LEADER/kogukonna juhitud kohalik areng“, mille tulemusel koostatakse aruanne, mis esitatakse ja mida arutab kolmas Euroopa maapiirkondade parlament Madalmaades Venhorstis 2017. aasta oktoobris.

4.7. Euroopa Investeeringispank peaks looma maapiirkondade väikeettevõtete (nii era- kui ka sotsiaalsete ettevõtete, sealhulgas ühituste) jaoks kohandatud toetuskavad, nagu lubati EIP 2017.–2019. aasta programmis ja mille näiteks on EIP toetus Agroses paiknevale asutusele Niki's Sweets ja Troodose mäestikule Küprosel.

4.8. Vabatahtlik sektor on maapiirkondades väga aktiivne, aitab koordineerida tegevusi ja inimestel koostööd teha. Sotsiaalsed ja kogukondlikud ettevõtted, näiteks 300 sotsiaalmajanduslikku ettevõtet Taanis, kellel lubatakse kasutada brändi „RSV“, st registreeritud sotsiaalmajanduslik ettevõtte, või Cletwr cafe Walesi keskosas, aitavad aina rohkem kaasa kadunud avalike ja erasektori teenuste kompenseerimisele. See tegevus on kooskõlas ettevõtja sotsiaalse vastutuse ideedega. Selliste organisatsioonide nagu Plunketti fondi toetus ja nõustamine sotsiaalsete ja kogukondlike ettevõtete loomisel ja nende jätkusuutlikkuse tagamisel on väga oluline.

4.9. Need, kes elavad küldes ja väikelinnades, esindavad kõiki eluvaldkondi ja nad kõik vajavad sõnaõigust oma kohalikus kogukonnas. Avaliku halduse madalaim tase, st vallavolikogud või (väikesed) omavalitsused peaksid olema kaasatud kohalike otsuste tegemisse ja neid tuleks tugevdada ja julgustada selle funktsiooni täitmisel. Inimesed on oma kohalike kogukondade üle uhked ning seda on võimalik tunnustada ressursina ja kasutada teiste osalemise julgustamiseks. Pensionile jäänud äritegelastel ning avalikus või kodanikuühiskonna sektoris töötanud inimestel on pakkuda mitmeid oskusi. Euroopa Liidu ja kohalikud programmid pakuvad projekte, mis on julgustanud kohalikke partnerluse tekkimist küldes või väikelinnades ja selle protsessi käigus on esile kerkinud mitmeid kogukonna ettevõtjaid. Nad on tulnud eri sektoritest ja neist on kujunenud oma kogukonna saadikud.

4.10. Külad ja väikelinnad on oluline osa Euroopa kultuurist. Nad säilitavad sageli oma kohalikke kombeid ja traditsioone. Maapiirkonna kogukondadel on tihti pikk ajalugu ja nende hoonete arhitektuur hõlmab kohalikke ehitusmaterjale ja -stiile, mida on kasutatud mitme sajandi jooksul. Väikelinnade keskused on säilitanud rohkem kohalikke ettevõtteid ja neid ei ole üle ujutanud poekettide nõutud standardfassaadid, nagu on juhtunud suuremates linnakeskustes. Väikesed maapiirkonna kogukonnad on tihedalt seotud ümbritseva maastikuga ja see looduskeskkond on küla ja väikelinna ümbruse oluline osa, peegeldades nende väga mitmekesist päritolu – mäepealsed kaitsepositsioonid, jõgede ületuskohad, allikad, järvekaldad, saared, rannad jne. Külade ja väikelinnade kultuuriväärtused tuleks seada silmapaistvale kohale 2018. aasta kui Euroopa kultuuripärandi aasta tutvustamisel ja korraldada algatusi selle aasta raames. Eakamatel külaelanikel võib olla tähtis roll traditsiooni ja kultuuri edendamisel, mistõttu tuleks luua tingimused, et nad saaksid selles valdkonnas aktiivselt tegutseda.

4.11. Nendel küladel ja väikelinnadel on pakkuda palju väärtuslikku, millele nad saavad tugineda ja mis aitab neil oma kohalikkude majandust säilitada ja parandada. Nad on põllumajanduse, metsanduse ja energiatootmise ning samuti põllumajandus- ja maaturismi, tervishoiu, kultuurifestivalide ja keskkonnakaitse ning hariduse väljundite kaudu omavahel seotud. Üle Euroopa leidub sadu näiteid, nagu Kozard Ungaris, Alston Manor Inglismaal, mida võiks tuua teistele eeskujuks. Ecovasti aruanne „The Importance of Small Towns“ („Väikelinnade tähtsus“) on samuti väärtuslik panus külade ja väikelinnade rolli kirjeldamisse ja mõistmisesse.

4.12. 2016. aasta septembris peetud Corki 2.0 deklaratsiooni konverentsil lepitati entusiastlikult kokku, et maapiirkondade poliitika peaks tulevikus aitama liikmesriikidel ja piirkondadel arendada toetavaid maapiirkondade meetmeid ja edendada projekte Euroopa programmide alusel. Cork 2.0 deklaratsioonis kirjeldatud maapiirkondade huvidega kooskõlastatuse hindamine on ELi, liikmesriikide ja piirkondade jaoks väga oluline.

4.13. Eli rahastatud LEADERi programmi metoodika ja kogukonna juhitud kohalik areng pakuvad vahendeid, et abistada maakogukondade tugevdamisel ja julgustamisel. LEADERi programm ja kohalikud algatusrühmad saavad toetada kohalikke jõupingutusi, et arendada nii eraettevõtete kui ka mittetulundusühingute asutamist ja kasvamist ning tagada kogukonna kaasatus ja toetus. LEADERi programmi on kuni 2014. aastani toetanud Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, kuid alates 2015. aastast saavad ka teised struktuuri- ja investeerimisfondid rakendada seda metoodikat mitmetest fondidest rahastamise kaudu, tehes koostööd kogukonna juhitud kohaliku arengu raames. See nõuab paremat koostööd, head näited on IRD Duhallow ja SECAD-ist Corki maakonnas ja PLANED Walesis, kes on rakendanud mitu aastat alt-üles suunatud kogukonna juhitud kohalikku arengut.

4.14. Euroopa programmide raames on mitmeid maapiirkonna projekte, mis annavad kindlat tunnistust heade tavade rohkusest väikelinnades ja külates. Head tavad näitavad ka vajadust ettevõtjaid ja väikseid tegevusrühmi toetavate vahendajate järele ja tõendavad nende väärtust.

Brüssel, 18. oktoober 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS
